

N:o 1.

Ank. till Riksd. kansli den 23 april 1888, kl. 1 e. m.

*Betänkande i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af
§§ 38 och 4 i kongl. förordningen angående villkoren
för försäljning af bränvin m. m. den 29 maj 1885.*

§ 38 i ofvan nämnda förordning lyder sålunda:

1. Den, som genom minuthandel eller utskänkning föryttrar bränvin, utan att i stadgad ordning hafva dertill förvärfvat rättighet, eller som, på sätt i § 2 sägs, mellan flere köpare fördelar bränvin; eller, mot föreskriften i § 4 mom. 1, tillhandagår med anskaffande af bränvin, böte första gången från och med 30 till och med 60 kronor, andra gången från 60 till och med 120 kronor och tredje gången från 120 till och med 240 kronor. Den, som fjerde gången eller oftare med sådan förbrytelse beträdes, dömes till fängelse från och med två månader till och med ett år.

2. Dessutom vare det i försäljningsrummet befintliga bränvin till och med 150 liter tillika med kärl, som för dess afhemtning tjenliga äro, underkastade beslag och förbrutna.

3. Förbrytaren varde derjemte dömd att, då oloflig minuthandel eller utskänkning egt rum, utgifva försäljningsafgift för det litertal, som, efter

hvad utredas kan, blifvit olofligen förytttradt, dock ej under det belopp, som svarar mot en fjerdedel af hvad, enligt de i §§ 17 och 18 stadgade grunder, för år minst utgå bör; skolande, der den, som idkar minuthandel, gör sig skyldig till oloflig utskänkning, den här stadgade påföljd ådömas, oberoende af den försäljningsafgift, som erlägges för minuthandeln.

4. Har förbrytelse, hvarom i denna paragraf sägs, skett å sön- eller helgdag, ökas straffet med böter från 15 till och med 30 kronor.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion n:o 112 anför herr *C. Nyström*, att de i ofvan intagna lagrum stadgade ansvarsbestämmelser visat sig vara allt för lindriga för att förekomma olaglig handel med bränvin. I Stockholm hade det nemligen ofta nog under de senare åren händt, att större eller mindre delar af personalen vid fabriker, byggnadsföretag och dylikt, förenat sig till ett tillfälligt konsortium för inköp af bränvin i parti, på förhand erlagt de för inköpet nödiga penningar, hvar och en i förhållande till hans betingade anpart i affären, samt uppdragit åt en person att för det samlade beloppet inköpa bränvin och att verkställa fördelningen af detta. På lika sätt tillginge det, efter hvad som försports, mångenstädes i landsorten, der såväl allmoge som jernvägsarbetare och andra slogo sig tillsammans i enahanda syfte och, vägledde af lockande annonser om låga parti-pris, gemensamt köpte bränvin ofta nog från ganska långt bort belägna platser, dit de då afsände en mängd små tomkärl för expedition af det köpta. Då nu, såsom åtminstone i Stockholm oftast varit fallet, inköpet gält ett parti mellan 200 och 300 kannor, och varan partivis väl kunnat erhållas för 1 krona 80 öre kannan, ja på senaste tiden för 1 krona 60 öre, d. v. s. resp. 60 à 80 öre billigare än minutpriset i Stockholm, så hade affären, äfven med afdrag af den beräknade plikten, medfört en icke ringa behållning för participanterne.

För att förebygga detta missbruk hemställer motionären, att de i förestående lagrum stadgade böter måtte höjas t. ex.:

	för förseelse första gången till	30—120 kronor,	
»	» andra » »	120—240 »	och
»	» tredje » »	240—360 »	

Såsom ofvan intagna lagrum utvisar, äro olaga bränvinshandel och s. k. salning, eller det fall, då en person mellan flere köpare fördelar bränvin, belagda med samma straff, men är dessutom angående den förstnämnda förseelsen stadgadt, att den brottslige skall dömas utgifva försäljningsafgift för

det litertal brännvin, som blifvit olofligen afyttradt. Då nämnda afgift jemlikt 3 mom. i berörda 38 § jemfördt med 17 och 18 §§ i försäljningsförordningen icke i något fall utgår med mindre belopp än 112 kronor 50 öre i stad och 56 kronor 25 öre å landet, torde man ej med fog kunna påstå, att straffpåföljderna för olaga minuthandel och utskänkning äro för lindriga. Såsom af förevarande förslag framgår, har motionären jemväl förnämligast afsett att med de af honom föreslagna höjda bötesbelopp motverka den s. k. salningen. Några skärpta straffbestämmelser torde dock ej heller af denna anledning vara af behofvet påkallade. Utskottet vill visserligen icke bestrida, att sådana af motionären omförmälda missförhållanden ega rum, men tror ej, att dylika numera, åtminstone i landsorten, förekomma i sådan utsträckning som motionären framhållit. Att sådana fall inträffat i Stockholm, torde väl hufvudsakligen bero på det höga pris brännvin vid minuthandel i Stockholm betingar, till följd hvaraf priset för en kanna brännvin, såsom motionären påpekat, ställer sig i väsentlig grad billigare vid partiköp än vid minuthandel.

Äfven om emellertid det af motionären omförmälda missbruk skulle förekomma i större skala än utskottet sålunda har anledning antaga, torde dock det medel till dettas förebyggande, som motionären förordar, vara egnadt att framkalla åtskilliga betänkligheter. Det må i sådant hänseende erinras derom, att i försäljningsförordningen förekomma ansvarsbestämmelser för många andra slag af förbrytelser än de, som finnas omförmälda i ofvan intagna paragraf, samt att dessa bestämmelser måste anses stå till hvarandra i det förhållande, som betingas af de olika öfverträdelsernas beskaffenhet. Skulle endast nu ifrågavarande bötesbelopp höjas, komme sålunda det uti nämnda förordning antagna straffsystem att på ett betänkligt sätt rubbas.

Härtill kommer, att, såsom erfarenheten nogsamt visat, det största hindret för att på laglig väg hämma olaga brännvinshandel ligger uti svårigheten att leda förbrytelser af denna art i bevis. Invånarne i den ort, der den olagliga rörelsen bedrifves, äro i allmänhet föga villiga att uppträda såsom vittnen mot en person, af hvilkens lagstridiga handel de sjelfve kanhända mer än en gång begagnat sig. Denna obenägenhet skulle måhända ytterligare ökas, derest straffet för dylik förseelse blifvit skärpt. Deraf kunde sålunda blifva en följd, att, i uppenbaraste motsats emot motionärens syfte, förbrytelser emot ifrågavarande föreskrifter komme att i ännu flera fall än för närvarande undgå det i lagen bestämda straff.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer utskottet,

1:o) att ifrågavarande förslag icke måtte af Riksdagen bifallas.

Motionären påpekar vidare, huru ifrågavarande § 38 borde i vidsträcktare mån, än nu vore fallet, vara tillämplig å partiförsäljare. Fall gafves nemligen, då en sådan borde, äfven om han icke sjelf verkställt fördelningen, kunna drabbas af ansvar enligt nämnda § eller, med andra ord, anses hafva på otillåtet sätt tillhandagått med anskaffande af bränvin, och för sådana fall syntes ett tillägg till mom. 1 i § 4 vara af nöden.

Så som lagbudet för närvarande vore affattadt, kunde en partihandlare sälja 250 liter till *en* köpare och dervid, om köparen så önskade, tappa varan på t. ex. 250 olika kärl, märkta med olika personers namn eller initialer. Det kunde till och med inträffa, att kärnen för den kommande påfyllningen *i förhand* af sina olika egare på olika tider inskickades till försäljningsplatsen. Att här nästan alltid föreläge s. k. salning, d. v. s. en olaglighet, vore uppenbart, men säljaren skyddade sig bakom invändningen, att han sålt partiet till en enda köpare, och att denne både betalat alltsamman och fått alla kärnen utlemnade till sig allena.

Detta missförhållande skulle emellertid kunna afhjelpas, om § 4 försåges med ett tredje moment, exempelvis så lydande:

»Har, efter det partiförsäljning af bränvin egt rum, det sålda blifvit i mindre belopp än 250 liter fördeladt mellan afnämare, som icke innehafva rättighet till minuthandel med eller utskänkning af bränvin, skall partiförsäljaren, der han haft skäl misstänka dylik fördelning, anses hafva öfverträdt mom. 1 i denna §.»

Utskottet har ej heller kunnat tillstyrka bifall till hvad motionären i denna punkt föreslagit. Lika otvifvelaktigt som det torde vara, att sådana af motionären här påpekade missförhållanden understundom förekomma, lika obestriddigt tör det väl få anses, att i många fall personer, som för egen räkning vilja tillhandla sig 250 liter bränvin, vare sig ej ega kärl, som kunna rymma nämnda qvantitet, eller ock af andra orsaker föredraga att få bränvinet tappadt å flera kärl. I de flesta fall måste det sälunda blifva hardt när omöjligt att kunna afgöra, när en bränvinsförsäljare haft skäl att misstänka, att den köpta varan skulle mellan flera

fördelas. Ett sådant stadgande som det af motionären föreslagna skulle sålunda enligt utskottets åsigt blott medföra det resultat, att bränvinsförsäljare ofta utan skäl blefve underkastade ej blott misstankar utan äfven åtal för förment brottsligt förfarande, och hemställer utskottet i anledning häraf,

2:o) att ej heller förevarande förslag måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 23 april 1888.

På sammansatta utskottets vägnar:

A. Wendt.

Reservation:

af herr *C. Nyström.*